

PRIJATÉ TEXTY

P9_TA(2021)0293

Systematické represie v Bielorusku a ich dôsledky pre európsku bezpečnosť po únosoch z civilného lietadla EÚ zadržaného bieloruskými orgánmi

Uznesenie Európskeho parlamentu z 10. júna 2021 o systematických represiách v Bielorusku a ich dôsledkoch pre európsku bezpečnosť po únosoch z civilného lietadla EÚ zadržaného bieloruskými orgánmi (2021/2741(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Bielorusku,
- so zreteľom na závery Európskej rady o Bielorusku z 12. októbra 2020 a 24. mája 2021,
- so zreteľom na vyhlásenia vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v mene EÚ z 24. mája 2021 v súvislosti s núteným odklonením letu spoločnosti Ryanair FR4978 do Minska, ku ktorému došlo 23. mája 2021,
- so zreteľom na spoločné vyhlásenie ministrov zahraničných vecí skupiny G7 a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 27. mája 2021 o Bielorusku,
- so zreteľom na rozhodnutie Rady (SZBP) 2021/908 zo 4. júna 2021, ktorým sa mení rozhodnutie 2012/642/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku¹, ktorým sa zaviedol zákaz preletov nad vzdušným priestorom EÚ a prístupu bieloruských dopravcov všetkých druhov na letiská EÚ,
- so zreteľom na vyhlásenie podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) z 26. marca 2021 o podpore Medzinárodnej platformy pre zodpovednosť pre Bielorusko zo strany EÚ,
- so zreteľom na správu spravodajcu moskovského mechanizmu Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) z 5. novembra 2020 o údajnom porušovaní ľudských práv v súvislosti s prezidentskými voľbami konanými 9. augusta 2020 v Bielorusku,
- so zreteľom na Chicagský dohovor o medzinárodnom civilnom letectve a Montrealský dohovor o potláčaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva,

¹ Ú. v. EÚ L 197 I, 4.6.2021, s. 3.

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a všetky dohovory o ľudských právach, ktorých signatárom je aj Bielorusko,
 - so zreteľom na udelenie Sacharovovej ceny Európskeho parlamentu za slobodu myslenia za rok 2020 demokratickej opozícii v Bielorusku,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže 23. mája 2021 bolo lietadlo, registrované v Poľsku, zabezpečujúce medzinárodný osobný let spoločnosti Ryanair FR4978 medzi dvomi hlavnými mestami EÚ (z Atén do Vilnius) počas preletu cez bieloruský vzdušný priestor násilne presmerované na príkaz Alexandra Lukašenka a v sprievode bieloruskej stíhačky pristálo na národnom letisku v Minsku na základe falošnej zámienky hrozby bombového útoku, pričom bola ohrozená bezpečnosť viac než 170 cestujúcich a posádky na palube letu, medzi ktorými boli mnohí občania EÚ;
- B. keďže bieloruské orgány nenašli žiadne výbušné zariadenia, no zatkli dvoch cestujúcich – bieloruského občana Ramana Prataseviča a ruskú občianku Sofiu Sapegovú, študentku Európskej univerzity humanitných vied vo Vilniuse, ktorá ho sprevádzala;
- C. keďže Raman Pratasevič je bieloruský novinár a aktivista, bývalý šéfredaktor vplyvného kanála platformy Telegram Nexta, ktorý zohrával kľúčovú úlohu pri informovaní obyvateľstva o zneužívaní zo strany orgánov a pri mobilizácii protestov v Bielorusku po zmanipulovaných prezidentských voľbách 9. augusta 2020, čím prispel k odhaleniu systematických represí režimu a vážneho porušovania ľudských práv; keďže Raman Pratasevič žil od roku 2019 v exile v EÚ, aby sa vyhol vykonštruovaným obvineniam z trestných činov, a bol mu udelený politický azyl v EÚ;
- D. keďže nezákonné zadržiavanie Ramana Prataseviča a neľudské zaobchádzanie, ktorému ho vystavoval bieloruský režim, vrátane vynútených priznaní v zinscenovaných rozhovoroch, ktoré odvysielala bieloruská štátna televízia, vyvolávajú veľmi veľké obavy medzinárodného spoločenstva a zdôrazňujú naliehavosť koordinovaných medzinárodných opatrení, najmä preto, že Bielorusko zostáva jedinou európskou krajinou, ktorá stále uplatňuje trest smrti, a preto nie je členom Rady Európy; keďže Raman Pratasevič nevyzeral ako niekto, kto by sa priznával z vlastnej vôle, a keďže vynútené priznania sú podľa Dohovoru proti mučeniu zakázané; keďže jeho právnici k nemu naďalej nemajú prístup a Alexander Lukašenko sa vyhrážal, že pozve vyšetrovateľov z oblasti Donbas, ktorú okupuje Rusko, aby ho vypočúvali; keďže Raman Pratasevič bol zaradený na zoznam teroristov, takže mu hrozí odsúdenie na trest smrti;
- E. keďže odklonenie civilného lietadla predstavuje závažné porušenie medzinárodných dohovorov v oblasti bezpečnosti letectva a poukazuje na medzinárodné dôsledky neprestajného útlaku v Bielorusku, pokiaľ ide o bezpečnosť v Európe, a nepopierateľne preukazuje, že režim sa stal hrozbou pre medzinárodný mier a bezpečnosť; keďže nútené pristátie lietadla ako akt štátneho terorizmu a zatknutie takzvaného nepriateľa bieloruského režimu bolo zosnované tak, aby vyslalo mrazivý signál všetkým jeho odporcom, najmä tým, ktorí žijú v zahraničí, že režim je odhodlaný ich dolapit' a že ani v zahraničí nie sú v bezpečí;
- F. keďže prebieha vyšetrovanie Medzinárodnej organizácie civilného letectva; keďže

okrem Ramana Prataseviča a Sofie Sapegovej v Minsku vystúpilo aj niekoľko neidentifikovaných osôb; keďže Ruská federácia zadržala niekoľkých bieloruských opozičných aktivistov, ktorí utiekli do Moskvy, a naďalej podporuje bieloruský režim, a to aj finančne;

- G. keďže bieloruské orgány pokračujú v represiách voči pokojnému bieloruskému ľudu, pričom mnoho občanov je prenasledovaných a bolo zatknutých a odsúdených za vyjadrenie nesúhlasu s režimom alebo s rozsiahlym porušovaním ľudských práv v Bielorusku; keďže podľa odhadov bolo aspoň raz zadržaných viac ako 34 000 Bielorusov pre protesty proti režimu, a to pred voľbami, ktoré sa konali 9. augusta 2020, ako aj po nich; keďže v Bielorusku je viac ako 470 politických väzňov, medzi ktorými je 7 maloletých; keďže sa začalo približne 3 000 politicky motivovaných trestných konaní proti demonštrantom a bolo vznesených 4 600 obvinení z mučenia, násilia a zlého zaobchádzania;
- H. keďže situácia v oblasti ľudských práv v Bielorusku sa naďalej zhoršuje a počet politických väzňov je čoraz vyšší; keďže obhajcovia ľudských práv zdokumentovali stovky prípadov mučenia a zlého zaobchádzania, pričom niekoľko ľudí je nezvestných alebo ich našli mŕtvych; keďže v bieloruských zariadeniach na zadržiavanie osôb a väzniciach naďalej dochádza k neľudskému zaobchádzaniu, mučeniu a úmyselnému odmietaniu poskytnutia lekárskej starostlivosti a za záhadných okolností v nich zahynulo niekoľko demonštrantov, napríklad Vitold Ašurak, zatiaľ čo iní, ako napríklad 17-ročný Dzmítrij Stachovskij a Sciapan Latypov, boli vystavení obťažovaniu a ohrozovaniu v takej miere, že sa pokúsili o samovraždu;
- I. keďže 25. mája 2021 boli bieloruskí aktivisti Jauchen Afnachel, Pavel Juchnevič, Maxim Vinjarskij a Andrej Vojnič, vodca opozície Pavel Sevjarynec, bloger Dzmítrij Kazlov a občianska aktivistka Iryna Ščasnaja odsúdení na štyri až na sedem rokov odňatia slobody na základe vykonštruovaných obvinení z extrémizmu; keďže 2. júna 2021 bol politický väzeň Dzmítrij Furmanov spolu s Jauchenom Razničenkou a Vladzimirom Knihom odsúdený až na štyri roky odňatia slobody vo veci známej ako „prípád Cichanovská“; keďže 3. júna 2021 súd odsúdil piatu skupinu obžalovaných, ktorú tvoria politickí väzni Al'aksandr Chrapko, Radzivon Meduševskij, Ihar Vinakurov, Andrej Aniskevič, Alena Lojková, Halina Chuhunovová, Andrej Njamirskij, Dzmítrij Kurhanov, Katsiaryna Smirnovová, Mikita Uvara, Safija Ništ, Sjarhej Ksenžuk a Illja Palchovskij, v rámci „procesu s účastníkmi tanečného protestu“, pričom im uložil tresty od 18 mesiacov domáceho väzenia až po jeden rok väzenia; keďže 3. júna 2021 bol politický väzeň Sjarhej Piarfilijev odsúdený na dva roky väzenia a jeho syn Stanislav Piarfilijev na dva roky obmedzenej slobody (domáce väzenie);
- J. keďže bieloruské orgány pokračujú v zásahoch proti nezávislým bieloruským novinárom a v ich prenasledovaní a úmyselne sa pokúšajú brániť v objektívnom spravodajstve; keďže boli zatknuté stovky novinárov vrátane dvoch novinárov televíznej stanice Belsat, ktorí boli následne odsúdení; keďže desiatky novinárov boli administratívne zadržané a vystavené násiliu, pričom viacerí dostali pokutu; keďže novinári boli umiestnení do vyšetrovacej väzby a obvinení zo spáchania trestných činov; keďže existuje množstvo správ o tom, že orgány zrušili akreditáciu novinárov vrátane spravodajcov zahraničných médií, z ktorých niekoľko bolo zatknutých a vyhostených z Bieloruska; keďže 18. mája 2021 bieloruské orgány vykonali raziu v sídle Tut.by, najväčšej nezávislej bieloruskej spravodajskej webovej lokality, zatkli mnohých jej zamestnancov a zablokovali jej webové sídlo;

- K. keďže obhajcovia ľudských práv, opoziční politici, zástupcovia občianskej spoločnosti, zástupcovia odborových zväzov a iní aktivisti sú systematicky vystavení zastrašovaniu a obťažovaniu a ich základné slobody sú obmedzované; keďže nič nenasvedčuje tomu, že bieloruské orgány vyšetrujú tisíce prípadov policajnej brutality nahlásených od polovice augusta 2020 alebo vraždy demonštrantov; keďže v dôsledku rozšírenej beztretnosti porušovania ľudských práv je situácia bieloruského ľudu naďalej zúfalá; keďže absencia právneho štátu bráni obetiam v uplatnení práva na spravodlivý proces;
- L. keďže podľa Združenia bieloruských študentov, nezávislého študentského zväzu, bolo zadržaných viac ako 460 študentov, z ktorých takmer tretinu tvoria ženy, a viac ako 150 študentov bolo svojvoľne vylúčených z univerzít, pričom mnohí v obave o svoju bezpečnosť utiekli do susedných krajín;
- M. keďže 31. mája 2021 bieloruské orgány sprísnilo už aj tak prísne pravidlá cestovania, takže bieloruským občanom takmer úplne znemožnili opustenie krajiny, a to aj tým, ktorí majú povolenie na dlhodobý pobyt v zahraničí;
- N. keďže narastajú represie voči predstaviteľom poľskej menšiny v Bielorusku vrátane zatknutia a odsúdenia predsedníčky Zväzu Poliakov v Bielorusku Andželiky Borysovej a zadržania novinára, blogera a člena Zväzu Poliakov v Bielorusku Andrzeja Poczobuta; keďže poľský školský systém v Bielorusku je pod rastúcim tlakom zo strany režimu; keďže tieto opatrenia sprevádzala protipoľská propaganda v štátnej televízii; keďže prezident Lukašenko vytvoril v Bielorusku nový štátny sviatok, ktorý sa má sláviť 17. septembra pri príležitosti výročia sovietskej invázie do Poľska v roku 1939;
- O. keďže Bielorusko spustilo komerčnú prevádzku jadrovej elektrárne Astravec bez toho, aby sa zaoberalo všetkými bezpečnostnými odporúčaniami obsiahnutými v správe EÚ z roku 2018 týkajúcej sa záťažových testov, a preto nie je jadrová elektráreň Astravec bezpečná a predstavuje vážne ohrozenie jadrovej bezpečnosti pre celú Európu;
- P. keďže Európska únia doteraz uvalila sankcie proti 88 bieloruským osobám a 7 subjektom, okrem iného aj proti Alexandrovi Lukašenkovi;
1. dôrazne odsudzuje únos lietadla spoločnosti Ryanair FR4978 z 23. mája a jeho nútené pristátie v Minsku a zadržanie novinára Ramana Prataseviča a Sofie Sapegovej bieloruskými orgánmi; považuje tento ohavný čin za porušenie medzinárodného práva, ktoré predstavuje akt štátneho terorizmu;
 2. požaduje okamžité a bezpodmienečné prepustenie Ramana Prataseviča a Sofie Sapegovej, ako aj všetkých ďalších novinárov a politických väzňov držaných v Bielorusku;
 3. pripomína rozhodnutie Rady posilniť súčasné reštriktívne opatrenia zavedením zákazu vstupu bieloruských dopravcov všetkých druhov do vzdušného priestoru EÚ, ako aj prístupu na letiská EÚ, a odporúča Rade, aby vypracovala plán, ktorý by Bielorusom uľahčil odchod z krajiny; vyzýva Medzinárodnú organizáciu civilného letectva a Európsku agentúru pre bezpečnosť letectva, aby tento neprijateľný incident, ktorým sa spochybňujú medzinárodné normy a štandardy, vyšetrili a prijali v súvislosti s ním príslušné opatrenia; zdôrazňuje, že tento závažný incident výrazne narušil dôveru a že každý štát by mal pri plnení svojich povinností vyplývajúcich z Chicagského dohovoru konať zodpovedne, aby bola prevádzka lietadiel bezpečná a spoľahlivá; vyzýva

spoločnosť Ryanair, aby spolupracovala s orgánmi a poskytla im všetky relevantné informácie týkajúce sa tohto incidentu;

4. požaduje dôkladné posúdenie dôsledkov únosov zo zadržaného civilného lietadla, a to nielen pre medzinárodnú leteckú dopravu a bezpečnosť letectva, ale aj pre celkovú bezpečnosť v Európe a pre bezpečnosť bieloruských a iných občanov, ktorí žijú v exile alebo hľadajú útočisko alebo azyl v členských štátoch EÚ;
5. zdôrazňuje, že takéto vyšetrowanie by sa malo zamerať na možnú úlohu Ruska pri teroristických činoch, ktorých sa dopúšťa bieloruský režim; zdôrazňuje, že ak to tak bolo, každý ruský občan priamo alebo nepriamo zapojený do operácie by mal byť potrestaný podľa globálneho sankčného režimu EÚ pre ľudské práva (Magnitského akt EÚ); zdôrazňuje význam prínosu EÚ k vyšetrowaniu, a to aj zapojením orgánov EÚ ako Europol, Eurojust alebo Európska prokuratúra do práce spoločných vyšetrowacích tímov a operácií;
6. opakovane vyhlasuje, že neuznáva zvolenie Alexandra Lukašenka za bieloruského prezidenta; považuje súčasný režim v Bielorusku za nelegitímny, nezákonný a zločinný; naďalej podporuje obyvateľov Bieloruska v ich legitímnych požiadavkách a snahách o slobodné a spravodlivé voľby, základné slobody a ľudské práva, demokratické zastúpenie, politickú účasť a dôstojnosť; odsudzuje zásah proti tisíciam Bielorusov, ktorí pokojne protestovali na obranu svojho práva na slobodu, demokraciu a dôstojnosť;
7. dôrazne odsudzuje a požaduje okamžité ukončenie násilia a represii zo strany štátnych orgánov v Bielorusku, a najmä nezákonného zadržavania, mučenia, zlého zaobchádzania vo väzbe a trestného stíhania pokojných občanov, a vyjadruje svoju podporu bieloruskej spoločnosti a solidaritu s ňou; odsudzuje systematické represie režimu proti civilným osobám, ktoré od zmanipulovaných volieb v auguste 2020 prinútili násilím, zastrášaním a inými formami nátlaku 14 000 Bielorusov k úteku z krajiny; opakuje, že táto pretrvávajúca kampaň represii a núteného vysídľovania civilného obyvateľstva znamená závažné porušovanie ľudských práv; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Bielorusko je v súčasnosti jedinou krajinou v Európe, v ktorej sa stále uplatňuje trest smrti, a trvá na tom, že je potrebné jeho okamžité trvalé zrušenie; odsudzuje nedávne opatrenia prijaté bieloruskými orgánmi, ktorými sa väčšine bieloruských občanov, a to aj mnohým držiteľom povolení na pobyt v zahraničí, zakazuje opustiť krajinu;
8. odsudzuje tvrdé a nespravodlivé súdne rozsudky, ktoré boli nedávno vynesené proti mnohým politickým väzňom a zadržávaným vrátane vodcu opozície Pavla Sevjarynca, a procesy proti demokratickým predstaviteľom bieloruskej opozície, ako sú Viktor Babaryka, Mikola Statkevič a Siarhej Cichanovskij; vyjadruje poľutovanie nad odsúdením Pavla Sevjarynca, Jauchena Afnachela, Andreja Vojniča, Pavla Juchneviča, Dzmitryho Kazlova, Maxima Vinjarskeho a Iryny Ščasnej v súdnom procese za zatvorenými dverami v meste Mahil'ov;
9. opakovane zdôrazňuje význam nezávislých bieloruských médií a novinárov a dôležitú úlohu, ktorú zohrávajú v bieloruskej spoločnosti; odsudzuje potláčanie médií a obmedzovanie prístupu k internetu, ako aj bitie, zatýkanie a zastrávanie novinárov a blogerov; zdôrazňuje právo obyvateľov Bieloruska na neobmedzený prístup k informáciám;

10. dôrazne odsudzuje represie a nepriateľskú činnosť zo strany orgánov proti predstaviteľom poľskej menšiny a proti poľskému školskému systému v Bielorusku; v tejto súvislosti vyzýva na bezpodmienečné prepustenie Andželiky Borysovej, Andrzeja Poczobuta a ďalších politických väzňov;
11. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, Komisiu a národné diplomatické zastúpenia členských štátov v Bielorusku, aby pozorne sledovali situáciu a súdne konania jednotlivých politických väzňov v Bielorusku vrátane situácie Ramana Prataseviča a Sofie Sapegovej, aby im ponúkli podporu a usilovali o ich prepustenie; v tejto súvislosti vyzýva Lukašenkov režim, aby okamžite ukončil všetky činnosti smerujúce k zastrašovaniu alebo obťažovaniu členov národných a európskych diplomatických služieb v súlade s medzinárodnými záväzkami Bieloruska podľa Viedenského dohovoru o diplomatických a konzulárnych stykoch;
12. zdôrazňuje súrnu potrebu udržiavať a rozširovať kontakty a spoluprácu s predstaviteľmi bieloruských demokratických síl v Minsku a v exile, a najmä so Sviatlanou Cichanovskou a členmi koordinačnej rady a národného protikrízového riadenia; pripájajú sa preto k výzvam na pozvanie ich zástupcov pri príležitosti samitu G7, ktorý sa uskutoční 11. – 13. júna 2021, a samitu Východného partnerstva v roku 2021 a odporúča ich naďalej pozývať na bilaterálne stretnutia na úrovni vlád, ako aj na parlamentné zasadnutia a medziparlamentné stretnutia, a na vytvorenie skupín pre Bielorusko vo všetkých národných parlamentoch členských štátov EÚ;
13. vyzýva Radu, aby čo najskôr rozšírila zoznamy osôb a subjektov, na ktoré sa vzťahujú sankcie EÚ, a to začlenením jednotlivcov a subjektov zapojených do stíhania a núteného pristátia lietadla spoločnosti Ryanair počas letu FR4978 a zadržania Ramana Prataseviča a Sofie Sapegovej; pripomína, že novinárom Ramanovi Pratasevičovi hrozí trest smrti;
14. naliehavo žiada Radu, aby s maximálnou naliehavosťou pristúpila k štvrtému balíku sankcií proti jednotlivcom a subjektom, ktoré sa zúčastnili na volebných podvodoch, represiaciach, mučení či týraní a porušovaní ľudských práv v Bielorusku alebo sa na nich podieľali, vrátane prenasledovania nezávislých novinárov a blogerov, a aby začala práce na ďalšom balíku; žiada sankcionovanie podstatne vyššieho počtu bieloruských činiteľov, ako sú prokurátori, sudcovia a zamestnanci orgánov presadzovania práva, ktorí zohrávajú úlohu pri represiaciach a nespravodlivých odsúdeniach kritikov režimu, ako aj príslušníci polície, pracovníci väzenskej služby, poslanci parlamentu a členovia vlády a agenti, ktorí pre režim pracujú v oblasti propagandy, médií, dezinformácií a nenávistných prejavov, jednotlivcov a subjekty podporujúce Lukašenka a jeho režim, ako je Marat Markov, ktorý 2. júna urobil rozhovor s Ramanom Pratasevičom v štátnej televízii ONT, a tých, ktorí sa podieľali na incidente z 23. mája, napríklad príslušníkov spravodajskej služby a letecké úrady; v tejto súvislosti pripomína, že treba v plnej miere využiť možnosti reštriktívnych opatrení v rámci globálneho sankčného režimu EÚ pre ľudské práva (Magnitského akt EÚ);
15. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby striktne odopreli akúkoľvek finančnú podporu bieloruskému režimu, a tak odmietli akékoľvek nové úverové linky bieloruským bankám a zastavili akékoľvek investície do projektov infraštruktúry alebo hospodárskych podnikov v Bielorusku; vyzýva Komisiu, aby prijala opatrenia, ktoré európskym finančným inštitúciám zabránia nadobúdať dlhopisy alebo akékoľvek iné finančné nástroje vydané bieloruskou vládou a jej pridruženými verejnými inštitúciami;

víta skutočnosť, že Európska investičná banka a Európska banka pre obnovu a rozvoj pozastavili financovanie projektov v bieloruskom verejnom sektore, a žiada, aby sa preskúmalo, ako možno nevyužitú finančnú prostriedky presmerovať do občianskej spoločnosti a súkromného sektora, pokiaľ nesúvisí s režimom; vyzýva Medzinárodný menový fond a členské štáty EÚ, aby za žiadnych okolností neposkytovali režimu priamu rozpočtovú podporu a aby sa zdržali využívania osobitného procesu čerpania ohláseného na rok 2021;

16. pripomína všetkým podnikom z EÚ pôsobiacim v Bielorusku svoju predchádzajúcu výzvu, aby venovali osobitnú pozornosť a dostali svojej zodpovednosti za dodržiavanie ľudských práv v súlade s hlavnými zásadami OSN v oblasti podnikania a ľudských práv; okrem toho ich žiada, aby sa zdržali akýchkoľvek nových investícií a aby tiež verejne protestovali proti pokračujúcim represiam bieloruských orgánov v krajine;
17. vyzýva Radu, aby urýchlene schválila a zaviedla hospodárske sankcie, ktoré musia byť reálne a musia mať čo najväčší okamžitý dosah na bieloruský režim, jeho podporovateľov a hospodárske subjekty, ktoré podporujú režim; žiada, aby sa tieto hospodárske sankcie zamerali na verejnoprávne a súkromné podniky pod priamou kontrolou režimu, úzko prepojené s obchodnými záujmami režimu alebo známe prepúšťaním zamestnancov za účasť na štrajkoch alebo protestoch; žiada, aby boli odvetvové sankcie zamerané najmä na ropu a ropné produkty, uhličitan draselný, oceľ a drevospracujúci priemysel; ďalej vyzýva na ukončenie spolupráce s bieloruskými štátnymi bankami a ich financovania, na obmedzenie úverových liniek od medzinárodných bánk pre dcérske banky v Bielorusku a aby sa zvažilo dočasné pozastavenie účasti Bieloruska v systéme SWIFT; žiada spoločnosti registrované v EÚ, najmä Siemens AG, aby prestali spolupracovať s bieloruskými orgánmi prostredníctvom výmeny technológií a know-how; vyzýva členské štáty a inštitúcie EÚ, aby zvýšili úsilie v boji proti rozsiahlemu pašovaniu cigariet z Bieloruska do EÚ, ktoré poskytuje finančné prostriedky Lukašenkovi režimu; podporuje koordinované opatrenia solidarity EÚ s cieľom kompenzovať hospodárske ťažkosti členských štátov najviac postihnutých hospodárskymi sankciami uvalenými na Bielorusko;
18. víta rozhodnutie Európskej vysielacej únie (EBU) pozastaviť členstvo bieloruského vysielateľa BTRC v EBU; požaduje pozastavenie členstva Bieloruska v medzinárodných športových orgánoch a jeho účasti na medzinárodných športových podujatiach vrátane európskych a svetových šampionátov a olympijských hier v Tokiu; naliehavo vyzýva Úniu európskych futbalových zväzov (UEFA), aby bieloruskej štátnej televízii TVR odňala vysielacie práva na futbalový turnaj EURO 2020 a bezplatne ich pridělila nezávislej televízii Belsat;
19. vyzýva členské štáty, aby vzhľadom na krízu v Bielorusku zlepšili vzájomnú spoluprácu svojich spravodajských služieb a aby vyhostili známych a podozrivých príslušníkov bieloruských spravodajskej služby aktívnych v celej Únii; odporúča svojmu predsedovi, aby obmedzil prístup zamestnancov bieloruského veľvyslanectva v Bruseli do Európskeho parlamentu vrátane fyzického a diaľkového prístupu na schôdze Európskeho parlamentu a aby prehodnotil komunikáciu Parlamentu s veľvyslanectvom Bieloruska;
20. je hlboko znepokojený prepojením Ruska s Lukašenkovým režimom vrátane finančnej podpory a úzkej spolupráce medzi ich spravodajskými službami;

21. zdôrazňuje potrebu medzinárodnej angažovanosti vrátane rokovaní v rámci OSN a NATO; vyzýva EÚ, aby svoje opatrenia dôkladne koordinovala so Spojenými štátmi, partnermi v G7 a ďalšími krajinami s podobným zmysľaním a aby usilovala o široké zosúladenie zo strany partnerov EÚ, najmä s európskymi susedmi ako je Ukrajina, s cieľom dosiahnuť čo najväčší vplyv sankcií; pripomína rozhodnutie ukrajinskej vlády pripojiť sa k členským štátom EÚ pri ukladaní dopravných sankcií bieloruským leteckým spoločnostiam a vyzýva Komisiu a Radu, aby prijali represívne opatrenia voči spoločnosti Belavia a jej cestujúcim na Krym anektovaný Ruskom; víta nadchádzajúce samity EÚ – USA a USA – Rusko a považuje ich za významnú príležitosť na koordináciu pozície EÚ a jej partnerov;
22. zdôrazňuje, že hoci najlepšou možnosťou EÚ, pokiaľ ide o správny prístup k svojvoľne konajúcim štátom, sú sankčné mechanizmy, EÚ by okrem sankcií voči bieloruským štátnym podnikom mala využiť existujúce vnútorné tlaky v Bielorusku tak, že podporí bieloruskú občiansku spoločnosť;
23. vyzýva Komisiu a PK/VP, aby spolu medzinárodnými partnermi iniciovali usporiadanie medzinárodnej konferencie Budúcnosť demokratického Bieloruska na vysokej úrovni o riešení krízy v Bielorusku, vyšetovaní a stíhaní trestných činov bieloruských orgánov proti bieloruskému ľudu a demokratickej premene Bieloruska; domnieva sa, že takáto konferencia pod vedením EÚ a za účasti medzinárodných finančných inštitúcií, krajín G7, členských štátov a inštitúcií EÚ a ďalších, ktorí sú ochotní pripojiť sa k finančnému balíku vo výške niekoľko miliárd eur na podporu budúceho reformného úsilia a reštrukturalizácie hospodárstva a vyšlú dôrazný signál podpory bieloruskému ľudu;
24. pripomína svoju predchádzajúcu iniciatívu za misiu na vysokej úrovni zloženú z bývalých vysokopostavených euroúradníkov s cieľom preskúmať všetky možné spôsoby na zastavenie násillia a oslobodenie politických väzňov, čo by mohlo pomôcť vytvoriť prostredie priaznivé pre inkluzívny vnútroštátny politický dialóg v Bielorusku;
25. naliehavo žiada Komisiu, ESVC a členské štáty, aby zvýšili priamu pomoc pre bieloruskú opozíciu, občiansku spoločnosť, obhajcov ľudských práv a nezávislé médiá v Bielorusku a v zahraničí, a to aj budovaním kapacít a finančnou podporou, a zvýšili podporu činnosti Európskej nadácie na podporu demokracie na miestnej úrovni; v tejto súvislosti vyzýva EÚ a ďalšie medzinárodné organizácie, aby poskytlí finančnú a technickú podporu médiám a nezávislým novinárom s cieľom umožniť im plniť si povinnosť informovať spoločnosť o súčasnom vývoji v Bielorusku; v tejto súvislosti opakuje svoju výzvu na zvýšenie pomoci pre televíznu stanicu Belsat;
26. zaväzuje sa, že pomôže posilniť kapacity demokratických síl, upevniť úlohu občianskej spoločnosti, podporiť plnohodnotný politický dialóg vedúci k mierovému prechodu moci v Bielorusku, ako aj mladých politických lídrov a obhajcov ľudských práv, a to prostredníctvom mechanizmov Parlamentu na podporu demokracie;
27. víta návrh komplexného plánu hospodárskej podpory pre budúce demokratické Bielorusko vo výške 3 miliárd EUR, ktorý predložila Komisia; vyzýva Komisiu a Radu, aby tento plán ďalej rozvíjali a podporovali a aby jasne informovali, že hneď ako v Bielorusku nastanú demokratické zmeny, bude EÚ pripravená poskytnúť konkrétnu pomoc na nasmerovanie tejto krajiny na cestu reforiem a modernizácie; konštatuje, že EÚ musí navrhnuť komplexný súbor opatrení na prípravu demokratických síl Bieloruska na realizáciu tohto balíka;

28. vyzýva EÚ, aby koordinovala spoluprácu s USA, partnermi zo skupiny G7 a ďalšími krajinami s podobným zmysľaním s cieľom pozastaviť spoluprácu s Lukašenkovým verejným sektorom a preorientovať sa na spoluprácu s bieloruskou občianskou spoločnosťou a bieloruskými súkromnými podnikmi mimo dosahu režimu;
29. odmieta neprijateľné vyhrážky Alexandra Lukašenka, že bieloruské orgány nebudú zastavovať nelegálnych migrantov a obchod s drogami, a vyjadruje znepokojenie nad nárastom nelegálnej migrácie z Bieloruska do EÚ a nad potenciálnou účasťou bieloruských orgánov na tomto jave; vyzýva členské štáty a inštitúcie EÚ, aby sledovali vývoj v týchto oblastiach a prijali príslušné opatrenia;
30. odsudzuje zneužívanie orgánov presadzovania práva bieloruským vedením na politické účely; vyzýva Interpol, aby okamžite a dôkladne prehodnotil súčasné a budúce požiadavky Bieloruska a prijal všetky príslušné opatrenia, aby zabránil zneužívaniu Interpolu Bieloruskom na politické účely;
31. zdôrazňuje, že treba komplexne vyšetriť zločiny páchané Lukašenkovým režimom proti ľudu Bieloruska, ktoré by sa malo uzavrieť zriadením medzinárodného tribunálu na stíhanie uvedených zločinov; naliehavo žiada, aby v prípade, že bieloruské orgány nebudú ochotné nastoliť právny štát a prevziať zodpovednosť, medzinárodné spoločenstvo nevyhnutne prijme opatrenia na pomoc pri zabezpečovaní dôkazov o zločinoch a zabezpečenie vyšetrovania a stíhania zodpovedných osôb v celej štruktúre riadenia; víta iniciatívy niekoľkých členských štátov EÚ uplatňovať zásadu univerzálnej jurisdikcie a pripravovať súdne konania proti bieloruským páchatelom represíí a vyzýva všetky ostatné členské štáty, aby nasledovali ich príklad; vyzýva na aktívnu podporu všetkých medzinárodných iniciatív zameraných na odstránenie beztrestnosti v Bielorusku, ako je Medzinárodná platforma proti beztrestnosti a Justičné centrum vo Vilniuse;
32. naliehavo žiada PK/VP, Komisiu, Radu a členské štáty, aby naďalej upozorňovali na situáciu v Bielorusku vo všetkých príslušných európskych a medzinárodných organizáciách, ako sú OBSE, Rada Európy, Rada OSN pre ľudské práva a ďalšie špecializované orgány OSN, s cieľom zabezpečiť bezodkladnú medzinárodnú akciu v súvislosti so situáciou v Bielorusku a prekonať prekážky zo strany Ruska a ďalších krajín voči tejto akcii;
33. odporúča členským štátom, aby ďalej uľahčovali postupy na získanie víz a povolení na pobyt pre tých, ktorí utekajú z Bieloruska z politických dôvodov alebo potrebujú lekárske ošetrovanie v dôsledku násillia, ktoré na nich bolo spáchané, a aby týmto osobám a ich rodinám poskytli potrebnú podporu a pomoc; vyzýva členské štáty, aby vykonali odporúčania spravodajcu pre moskovský mechanizmus OBSE v súvislosti s poskytovaním azylu v prípadoch prenasledovania, na ktoré sa vzťahuje Ženevský dohovor o utečencoch, a aby naďalej uľahčovali postup vydávania núdzových víz a poskytovania dočasného útočiska v krajinách EÚ; vyzýva členské štáty a Komisiu, aby bieloruským študentom a akademickým pracovníkom vylúčeným z univerzít a uväzneným pre ich prodemokratický postoj poskytovali štipendiá; vyzýva členské štáty, aby poskytli finančnú podporu takým inštitúciám v exile, ako je Európska univerzita humanitných vied vo Vilniuse, ktoré vychovávajú novú generáciu Bielorusov odmietajúcich skorumpovaný a nezákonný systém vo svojej vlasti;
34. vyzýva Komisiu, členské štáty a ESVČ, aby spolupracovali s medzinárodnými

partnermi, ako sú moskovský mechanizmus OBSE a Rada OSN pre ľudské práva, ako aj s obhajcami ľudských práv a občianskou spoločnosťou na miestnej úrovni, s cieľom zabezpečiť sledovanie, dokumentáciu a podávanie správ o porušovaní ľudských práv a následnú zodpovednosť a spravodlivosť pre obeť; víta založenie Medzinárodnej platformy zodpovednosti pre Bielorusko a žiada, aby inštitúcie EÚ a členské štáty podporili jej fungovanie; zaväzuje sa k efektívnemu fungovaniu platformy Európskeho parlamentu pre boj proti beztrestnosti v Bielorusku a ku koordinácii včasnej medzinárodnej reakcie na vývoj v Bielorusku;

35. opätovne zdôrazňuje potrebu, aby všetky členské štáty zaujali jednotný postoj v reakcii na štátny terorizmus inscenovaný režimom Alexandra Lukašenka s podporou Kremľa; zdôrazňuje dôležitosť boja EÚ proti dezinformáciám o situácii v Bielorusku v rámci EÚ, ako aj proti ďalším formám hybridných hrozieb, ktoré v tejto súvislosti predstavujú tretie strany; vyjadruje solidaritu s Lotyšskom v súvislosti s neoprávneným vyhostením jeho diplomatov z Bieloruska; odsudzuje začatie vyšetrovania trestného činu ministra zahraničných vecí Lotyšska, ako aj primátora hlavného mesta Rigy, zo strany bieloruského generálneho prokurátora; odsudzuje všetky pokusy bieloruských orgánov vyvíjať tlak na členské štáty EÚ vrátane žiadosti bieloruských prokurátorov o vypočutie bývalého prezidenta Litvy Valdasu Adamkusa na základe jeho údajného spojenia s pomocným práporom polície podliehajúcim SS, ktorý počas druhej svetovej vojny vykonával v Bielorusku represívne operácie;
36. opakuje svoje znepokojenie nad komerčnou prevádzkou jadrovej elektrárne Ostrovec len 45 km od mesta Vilnius a zdôrazňuje riziká, ktoré predstavuje pre krajiny EÚ; zdôrazňuje, aké dôležité je riešiť hrozby jadrovej bezpečnosti, ktoré predstavuje jadrová elektráreň Ostrovec; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Bielorusko sa neangažuje v otázke jadrovej bezpečnosti elektrárne Ostrovec úplne transparentne a že sa nezaviazalo k plnej implementácii odporúčaní partnerského preskúmania prevádzky elektrárne zo strany Skupiny európskych regulačných orgánov pre jadrovú bezpečnosť (ENSREG) a požaduje zavedenie účinných záruk voči priamemu alebo nepriamemu predaju bieloruskej elektriny z elektrárne Ostrovec na trhoch EÚ;
37. zdôrazňuje, že súčasná situácia je skúškou dôveryhodnosti Európskej únie a účinnosti jej zahraničnej politiky; pripomína, že situácia v Bielorusku, ktoré je susednou krajinou a členom Východného partnerstva, má priamy vplyv na EÚ a že EÚ by mala preukázať dostatočnú rozhodnosť a poskytnúť konkrétnu a dlhodobú podporu demokratickým silám, ktoré sa usilujú priniesť Bielorusku slobodu a demokraciu; žiada EÚ, aby neváhala a konala rýchlo a aktívne;
38. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov, Rade Európy, Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, Medzinárodnej organizácii civilného letectva a orgánom Bieloruskej republiky.